

Utredningsarbetet om bibliotekens projekt om servicekoncept för digitala medier är slutfört – Ett förslag är ibruktagandet av användar-id:n för det digitala biblioteket

Bibliotekens e-tjänster ska vara omfattande och användbara, visar en undersökning gjord av Kantar TNS. Om projektets rekommendationer gällande en aktör som administrerar ett gemensamt e-bibliotek och ibruktagandet av nya användar-id:n för e-biblioteket förverkligas, har biblioteket en god möjlighet att bevara sin ställning även i framtiden.

Fotografi: Digimediananke / Ella Tommila

För närvarande varierar tillgången till bibliotekens e-material beroende på vilken kommun man bor i, och användningen av e-materialet är svår för både bibliotekens användare och personalen. De allmänna bibliotekens servicekonceptprojekt för digitala medier, som finansieras av Undervisnings- och kulturministeriet siktar därför på ett gemensamt e-bibliotek som garanterar lika möjligheter för alla att få tillgång till e-material.

I projektet, vars första fas nu har slutförts, har man särskilt velat beakta jämlikhet och biblioteksanvändarnas egna önskemål. Enligt undersökningen från Kantar TNS* tyckte användarna att den viktigaste egenskapen hos bibliotekets e-tjänster är att de är tillräckligt omfattande: vad gäller e-bokstjänster tyckte 44 % av respondenterna att detta var viktigast, för e-tidningstjänster var siffran 33 % och för filmtjänster 39 %. Användbarhet ansågs också vara en av de viktigaste egenskaperna (e-böcker 40 %, e-tidningar 35 %, filmer 30 %).

**Materialet i undersökningen som genomfördes av Kantar TNS samlades in i Gallup Forums panel av respondenter under perioden 22.1.–4.2.2021. För undersökningen samlade man in 1 075 riksomfattande intervjuer och 570 intervjuer från huvudstadsregionen. Dessa slogs samman och lyftes fram att representera den 15–74-åriga befolkningen i vårt land, förutom invånare i landskapet Åland. Den statistiska felmarginalen är $\pm 2,4$ procentenheter.*

En annan viktig tanke bakom projektet har varit att biblioteket ska förbli en relevant tjänst även i den digitala tidsålder. Förutom att finländarna älskar sina bibliotek spelar de en viktig roll bland annat i att minska den digitala klyftan och stärka kommunernas livskraft. Det verkar ändå som om bibliotekens nuvarande e-tjänsteutbud inte riktigt har hunnit med i utvecklingen: upptill 56 % av respondenterna är inte alls eller inte särskilt intresserade av att använda bibliotekens nättjänster.

Tillgång till ett ännu bredare urval med användar-id:n för e-biblioteket

I detta skede av projektet om servicekoncept för digitala medier har man sökt svar på bland annat vilket ekosystem för digitala medier och vilken tjänsteplattform som behövs samt modeller för upphovsrätt och licenser. Arbetet har omfattat utredningsarbete av experter, tekniska tester och workshoppar, intervjuer och diskussioner som genomförts med olika samarbetspartner.

Projektet rekommenderar att man utser en aktör som i samarbete med alla parter koordinerar alla e-tjänster. Denna aktör skulle exempelvis förhandla om materialet, ansvara för det gemensamma e-bibliotekets smidiga verksamhet och koordineringen av den tekniska plattformen samt utveckla bibliotekens digitala rutiner – och slutligen göra tjänsterna tillgängliga för bibliotekets användare på en gemensam plattform. Det skulle vara gratis för kommuner att delta.

För att den nya plattformen inte skulle vara beroende av de kommunala bibliotekens olika bibliotekssystem, skulle man vid sidan av traditionella bibliotekskort ta i bruk användar-id:n för e-biblioteket. Varje biblioteksanvändare skulle kunna skapa en ID-kod antingen på nätet med hjälp av sin e-postadress och via stark autentisering eller på sitt eget närbibliotek.

”Användningen av en gemensam e-tjänsteplattform och användar-id:n för e-biblioteket skulle föra biblioteket in i nutiden och göra ett mer omfattande utbud av e-tjänster tillgängligt för användarna – oberoende av var de bor. Även användningen av tjänsterna skulle bli oerhört mycket lättare än nu”, säger konsult **Mikko Vihonen** som planerat projektets tekniska arkitektur.

Hittills har projektets viktigaste uppgift varit kartläggning av behov och att föra en aktiv dialog med olika intressentgrupper.

”Både förläggare, Finlands Förlagsförening och författarföreningar har aktivt deltagit i såväl intervjuer som i projektets gemensamma workshoppar. På så sätt har man fått värdefull information och värdefulla åsikter till stöd för projektet, och även lyckats sprida kännedom på bred front”, säger konsult för bok- och förlagssektorn och den digitala verksamheten **Kristiina Markkula**, som arbetat med projektet.

Ett gott samarbete är värt att fortsättas och utvidgas då de frågor som behandlas är omfattande och förändringen betydlig. Efter att finansieringen för nästa fas har säkerställts går arbetet vidare till en praktisk nivå bland annat genom att pilottesta genomförandet i praktiken. Om ett slutligt e-bibliotek skapas blir det gemensamt för kommunerna och det skulle fungera med en aktuell finansieringsmodell.

Ytterligare information om projektet (på finska): kirjastot.fi/digimediahanke. Resultaten av projektets utredningsarbete (på finska) på adressen kirjastot.fi/digimediahanke/tulokset.

*Materialet i undersökningen som genomfördes av Kantar TNS samlades in i Gallup Forums panel av respondenter under perioden 22.1.–4.2.2021. För undersökningen samlade man in 1 075 riksomfattande intervjuer och 570 intervjuer från huvudstadsregionen. Dessa slogs samman och lyftes fram att representera den 15–74-åriga befolkningen i vårt land, förutom invånare i landskapet Åland. Den statistiska felmarginalen är $\pm 2,4$ procentenheter.

Ytterligare information om projektet:

Virva Nousiainen-Hiiri

Chef för biblioteksnätets gemensamma tjänster, Helsingfors stadsbibliotek

virva.nousiainen-hiiri@hel.fi

tfn 050-402 5813

Mediekontakter:

Ilona Haahtela

Miltton

ilona.haahtela@miltton.fi

tfn 044-796 0012

**Materialet i undersökningen som genomfördes av Kantar TNS samlades in i Gallup Forums panel av respondenter under perioden 22.1.–4.2.2021. För undersökningen samlade man in 1 075 riksomfattande intervjuer och 570 intervjuer från huvudstadsregionen. Dessa slogs samman och lyftes fram att representera den 15–74-åriga befolkningen i vårt land, förutom invånare i landskapet Åland. Den statistiska felmarginalen är $\pm 2,4$ procentenheter.*